

تعلیم و تربیت فرزندان از دیدگاه حضرت رسول (ص)

در زندگی خانوادگی از مهمترین مسائل که پدر و مادر می بایست به آن توجه کامل داشته باشند مسئله تربیت و آموزش علم و دانش به فرزندان است...

در زندگی خانوادگی از مهمترین مسائل که پدر و مادر می بایست به آن توجه کامل داشته باشند مسئله تربیت و آموزش علم و دانش به فرزندان است. پدر و مادر می بایست به فرزندان صالح و نیکوکار خویش شخصیت داده و احترام گذارند، از مصادیق اعانت و یاری فرزندی بر نیکوکاری این است که پدر و مادر از دوران کودکی، بلکه قبل از تولد فرزند، با مهیا نمودن محیط سالم، زمینه را برای رشد و تکامل وی آماده نمایند. چرا که کوچکترین رفتار و گفتارشان در نوزاد موثر است و امروزه ثابت شده است که تمام سخنان و رفتار انسانها، فراتر از نوزاد، حتی در تمام اجسام پیرامون وی تاثیرگذار است.

مقام فرزند

حضرت رسول اکرم (ص) در تبیین جایگاه فرزندان امتش در جان آفرینش می فرماید "هر آینه نوزاد اتم نزد من محبوب تر از آنچه خورشید بر آنان می تابد می باشد" در وجود انسان ها بذرهایی سعادت و خوشبختی نهفته است که با پرورش صحیح، هر یک از آنها شجره طیبه خواهد بود که در تعالی و کمال انسان نقش بسزایی دارد که یکی از آن بذرهایی سعادت داشتن فرزند صالح است که پیامبر فرمودند:

"از سعادت انسان داشتن دوستان صالح و فرزند نیکوکار است."

این گونه روایت کم نیست، محیط خانواده را مطمح نظر قرار داده است، یعنی محیط خانواده ای که مشحون از ارزشهای پاک الهی و معنوی است چون بهشت، گل های خوشبو در بر دارد و فرزند صالح یکی از آن گل های خوشبویست که در محیطی بهشت گونه که پدر و مادر به وجود آورده باشند شکوفا می شوند. فرزند منهای آداب اکتسابی او از جامعه، بیانگر فرهنگ و اخلاق و ایمان و ارزش های حاکم نهادینه شده بر وجود والدین و خانواده است. چرا که پدر و مادر بذر کمالات وجودی خویش را در وجود فرزندشان پرورش می دهند، فرزندان، آنگونه که می خواهیم پرورش نمی یابند، بلکه آنگونه که هستیم، خواهند بود و از این رو است که پیامبر اعظم (ص) فرمودند خداوند متعال فرزند را با فطرت سالم سعادت مند به انسان عطا می فرماید و این والدین هستند که او را آنگونه که خود هستند بدیخت و گمراه می کنند.

پیامبر اکرم (ص) بر کوشا بودن پدر و مادر و تربیت فرزندان دستور داد و فرمودند: فرزندان را گرمی بدارید و آنان را به آداب نیکو بیارائید.

یکی از مصادیق مهم اکرام فرزندان و تربیت او تشویق و ترغیب وی به نماز و ارتباط با آفریدگار یکتا می باشد.

یکی دیگر از آداب مهم تربیت فرزند انتخاب نام نیک است. اسامی اعضاء خانواده نشانگر ارزشهای حاکم بر آن خانواده است، حتی فراتر از خانواده، به روحیه ملت ها از نام های آنها می توان پی برد. چه بسیار فرزندان که بخاطر اشتباه پدر و مادر خود در انتخاب اسم و تربیت آداب نادرست، در جامعه به افت شخصیت دچار شده اند نام انسان در تربیت و سرنوشت زندگی تأثیر بسزایی دارد.

حضرت رسول (ص) به امیر المومنین (ع) می فرمایند:

علی جان! حق پدر بر فرزند این است که نام خوب برای او گذارده و نیکو ادبش کند و در جایگاه و موقعیت اجتماعی شایسته قرار دهد.

تربیت قبل از آموزش

مهمترین هدف دین مقدس اسلام، تربیت و تهذیب افراد جامعه انسانی است تا اجتماع بشری از ناپاکی ها و آلودگیهای روحی و روانی پاک شود. همان طور که روشن است بدون تربیت و تهذیب، علوم و دانش و حکمت آموختن به انسانه ضمن اینکه ثمره ای برای ایجاد مدینه فاضله ندارد مخرب نیز هست. در این راستا امام خمینی (ره) می فرمایند:

آن چیزی که دنیا را تهدید می کند سلاح ها و سرنیزه ها و موشکها و امثال این نیست آن چیزی که دارد این سیاره را در سراسیمه انحطاط قرار می دهد، انحراف اخلاقی است، اگر انحراف اخلاقی نباشد، هیچ یک از این سلاحهای جنگی به حال بشر ضرر ندارد. آن چیزی که دارد این انسانها را و این کشورها را رو به هلاکت رو به انحطاط می کشاند این انحطاط هایی است که در سران کشورها در دست به کارهای این حکومت ها، از انحطاط اخلاقی دارد تحقیقی پیدا می کند همه بشر را دارد سوق می دهد به سراسیمه انحطاط.

پیامبر گرمی اسلام پس از اینکه برنامه تزکیه تهذیب و تربیت انسان ها را در دستور کار خویش قرار داد با نبود امکانات آموزشی و تربیتی امروزه انسانهای نمونه ای را در آن مدت کم همچون حضرت علی (ع) و حضرت فاطمه (س) به عالم بشریت تحویل داد که امام علی (ع) در این باره فرمودند:

به تحقیق شما مقام و منزل مرا نزد رسول خدا (ص) می دانید که مرا در کودکیم در دامنش بزرگ نمود و مرا به سینه مبارکشان می چسباندند و رایحه خوش خود را به مشام من می رساندند لقمه را به دهان من می گذاشتند و ازمن دروغ در گفتار و اشتباه در رفتار ندیدند.

من همواره چون فرزند در کنار مادر با پیامبر بودم، حضرت هر روز بیرق و پرچمی از مکارم اخلاقی را در وجودم می نشانند و مرا فرمان می دادند که پیرویش کنم.

جوامع انسانی تاکنون با صرف بودجه های کلان برای نظام آموزشی، نتوانسته اند چون امام علی (ع) و دیگر معصومین که در مکتب تعالی بخش حضرت رسول (ص) پرورش یافته اند، به عالم انسانیت تحویل دهند.

البته گمان نشود نیل به کمالات برای غیر معصومین (ع) میسر نیست، زیرا هر انسانی به اندازه سعی وجودی و تلاش خویش با خوشه چینی از این مکتب تعالی بخش می توانند به کامل شایسته خود به نحو احسن فائل شود، بدون شک انسانهای والا پرورش یافته خانواده هایی هستند که راحیه دلپذیر مکتب تعالی بخش حضرت رسول اکرم (ص) در آن ها به مشام رسیده است.

محبت به کودکان

کودکان ما در طول زندگی باید از بیشترین محبت ممکن برخوردار باشند، چرا که پیامبر خدا (ص) با سیره و کنش خویش و رهنمودهای نورانی به پیروان خود، به آن امر

فرمودند:

پیامبر (ص) صبحگاهان دست مبارکشان را بر سر فرزندان و اولاد ایشان می کشیدند. در روایتی آمده است: روزی نماز جماعت را زود تمام نمودند و حاضران علت آن را پرسیدند ایشان فرمودند مگر صدای گریه کودک را نشنیدید. پیامبر بزرگ اسلام با آن جایگاه رفیعشان چگونه به تمام امور با دقت برخورد می کردند.

و در روایتی دیگر: هر بوسه پدر و مادر بر فرزند را خداوند متعال حسنه ای می نویسد و هر که فرزندش را شاد کند خداوند در روز قیامت بر او لباس پوشانده که از نور آن، چهره اهل بهشت درخشان می شود.

در اظهار مهر و محبت به کودکان و فرزندان، مهمترین نکته، وعده های پدر و مادر به فرزندان است. و پیامبر گرامی اسلام در این باره می فرماید: کودکان را دوست داشته باشید با ایشان مهربانی کنید و هرگاه به ایشان وعده ای دادید به وعده خود وفا کنید زیرا آنان روزی خود را از شما می دانند.

از دیگر مشکلاتی که گریبان گیر خانواده ها می باشد، همسان نبودن رفتار پدر و مادر با فرزندان و عدم توجه به اقتضای سنی آنان می باشد، از اینرو پیامبر اکرم(ص) فرمودند: هر کس که کودکی دارد باید با او به کودکی رفتار کند.

اجتماعی بودن فرزندان

در مکتب تعالی بخش اسلام رهبانیت و گوشه گیری و بدور بودن از اجتماع انسانها مورد نکوهش قرار گرفته و از آن نهی شده است، چرا که پیامبر خدا فرمودند:

انسان موجودی اجتماعی است و دین مقدس اسلام به حضور انسانها در اجتماعات ترغیب و تاکید نموده است.

یکی از مهمترین وظایف پدر و مادر و مسئولان فرهنگی و آموزشی، نهادینه نمودن آداب و تربیت اجتماعی اسلام در عامل با همنوعان است که نقطه آغازین این ارتباط، بنابر آموزه های دینی، باید سخن از صلح و صفا و صمیمیت باشد که در اسلام دادن به هم، نمود یافته است و در بیان چگونگی نهادینه ساختن آن ارزش در جامعه بشری، پیامبر (ص) فرمودند:

که تا زنده ام سلام دادن بر کودکان را ترک نخواهم نمود تا به صورت سنت نهادینه شده در جامعه در آید.

اگر به این موضوع از زاویه دیگر بنگریم، خواهیم دید که حضرت رسول (ص) با عمل خویش به جهانیان آموزش داد که انسانها! ای جوامع بشری! اگر می خواهید جامعه ای را مشحون از صلح و صفا و سلام و صمیمیت داشته باشید، از خود شروع کنید خویش را به آداب زیبا زینت داده و به آنچه می گوئید عمل کنید تا فرزندانتان خوب

تربیت شوند

برگرفته از کتاب "پیامبر اعظم (صلی الله علیه و آله) شمع جمع آفرینش"